

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 2208-06-17

לפני:

כב' השופטת עידית איצקוביץ

התובעים

1. נודר לבנידזה

2. נטליה שנגליה

ע"י ב"כ עו"ד אירינה גוטקין ועו"ד שרי דבורה

-

המוסד לביטוח לאומי

ע"י ב"כ עו"ד עדי אשכנזי

הנתבע

פסק דין

- 1
- 2
- 3 1. התובעים, שהם בעל ואישה, הגישו ביום 1.6.17 תביעה לבית הדין כנגד ההחלטה של
- 4 הנתבע מיום 18.4.17 לפיה "אין שינוי בהחלטה לראותך ואת בני משפחתך כמי שאינם
- 5 תושבי ישראל". יחד עם התביעה הוגשה בקשה מטעם התובע (מר נודר לבנידזה, להלן –
- 6 **נודר או התובע**) לסעד זמני להכיר בתושבותו ובזכאותו לביטוח רפואי.
- 7
- 8 2. נימוקי דחיית התושבות בהתאם למכתב הדחיה היו כי התובעים לא המציאו כל
- 9 אסמכתא לכוונתם להשתקע בארץ וכי מצבו הרפואי של התובע נבחן ולא נמצאה הצדקה
- 10 לטיפול הרפואי בחו"ל. נודר ובני משפחתו שוהים מרבית זמנם בחו"ל ולא נמצאה זיקה
- 11 לארץ.
- 12
- 13 3. נטען בתביעה כי התובע חולה אונקולוגי, יליד גאורגיה, אשר הגיע לישראל, יחד עם אשתו
- 14 וילדיו, בשנת 2012 מכוח חוק השבות, תש"י-1950.
- 15 התובעים פעלו עם עלייתם למען השתקעות בארץ, שכרו דירה, פתחו חשבון בנק, רשמו
- 16 את ילדיהם במסגרות לימודיות, פיתחו קשרים חברתיים ועוד. בנם האמצעי משרת (או
- 17 שירת) ביחידה קרבית בצה"ל.
- 18
- 19 4. התובע הינו חולה אונקולוגי אשר אובחן בשנת 2006, במחלה chondrosarcoma של עמוד
- 20 השדרה, אשר פגעה תחילה בעמוד השדרה המתני. בהמשך התפתחו גרורות תוך סכנה
- 21 ממשית לחייו. המבקש מטופל בבית החולים שיבא תל השומר.
- 22 בשל החמרת מצבו יצא התובע בליווי אשתו וצוות רפואי מטעם בית החולים תל השומר
- 23 להונגריה ביום 12.8.13, שם עבר ניתוח בבית חולים, לאחר מכן המשיך שם טיפול
- 24 בהקרנות. עם חזרתו לארץ החמיר מצבו של התובע, בשל סיבוך בתפקוד של שלפוחית
- 25 השתן. כדי למנוע טיפול פולשני נסע התובע לקבל טיפול של רפואה אלטרנטיבית

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 2208-06-17

- 1 בגאורגיה. הטיפול הטיב איתו והוא יצא מהארץ כל מספר חודשים בליווי אשתו נטליה
2 (להלן גם – **התובעת**) לאשפוז וטיפול במסגרת בית החולים בגאורגיה ועם חזרתו המשיך
3 את טיפוליו במסגרת בית החולים המטפל בישראל.
4
- 5 .5 הנתבע הגיש תגובה לבקשה לסעד זמני, שבה צוין כי לפי המידע ברשותו התובע שוהה
6 החל מחודש 8/2013 מרבית הזמן מחוץ לישראל. הוא מגיע לביקורים בישראל למספר
7 ימים בודדים ואין בהם כדי להעיד על זיקה לישראל.
8
- 9 .6 ביום 15.6.17 התקיים דיון בבקשה לסעד זמני. בתום הדיון בית הדין המליץ לתובעים
10 למלא את שאלון התושבות, להגיש אסמכתאות כפי שנדרשו וכן אישורים רפואיים לגבי
11 הטיפולים הנדרשים לתובע. נקבע דיון חדש בבקשה, אשר התקיים ביום 19.7.17. בתום
12 הדיון ניתנה החלטה כדלקמן:
13
- 14 **"מאחר והתברר שלא הוגשה בקשה חדשה לתושבות מטעם**
15 **המבקש, אנו ממליצים לעשות זאת בהקדם האפשרי וכי הבקשה**
16 **תטופל על ידי הנתבעת לכל המאוחר עד לסוף הפגרה, כאשר**
17 **במהלך תקופה קצובה זו יסכים הנתבע לראות במבקש תושב**
18 **לצרכי קבלת ביטוח רפואי בלבד, עד למתן החלטה בבקשתו**
19 **החדשה לתושבות".**
20
- 21 ב"כ הנתבע הסכימה להמלצה לראות בתובע "תושב" לצרכי קבלת ביטוח רפואי בלבד,
22 עד למתן החלטה בבקשתו החדשה לתושבות.
23 הסכמה זו קיבלה תוקף של החלטה.
24
- 25 .7 לאחר מכן, ביום 28.9.17, הוגשה הודעה מטעם הנתבע לפיה הוא עומד על דחיית התביעה
26 של התובעים להכיר בהם כתושבים, מאחר שעיון במסמכים שהומצאו מטעמם אינו
27 מלמד כי מרכז חייהם בישראל. בנם הקטן יצא מן הארץ ביום 3.9.17 ונמצא בחזקת
28 סבתו בחו"ל. כן, נאמר כי מנתוני ביקורת הגבולות עולה כי התובע מגיע לארץ בהתאמה
29 לבדיקות ה- MRI וטיפולים נוספים בבית החולים כחלק מתוכנית הטיפול ולאחר מכן
30 יוצא מהארץ.
31
- 32 .8 ביום 13.12.17 התקיים דיון חדש בבקשה, שבו אישר התובע כי בנו הקטן נשלח להתגורר
33 אל הסבתא בגאורגיה, מאחר ששני ההורים נמצאים רוב הזמן בטיפולים, והילד מתלווה
34 אליהם.
35
- 36 .9 ביום 25.12.17 ניתנה (על ידי אם בית הדין ונציג ציבור עובדים מר גבריאל נבו) החלטה
37 שבה נקבע כדלקמן:

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 2208-06-17

1 "הוכח לכאורה בשלב זה של הדיון כי עד לשנת 2016 המבקש שהה
2 רוב ימי השנה בחו"ל, כאשר הוא מצדיק זאת בשל הצורך
3 בטיפולים רפואיים שהוא קיבל בחו"ל.

4 מעמד של "תושב" יכול להשתנות מעת לעת ולכן, כפי שאף אומרת
5 ב"כ המשיב, שינוי הנסיבות יכול לגרום לשינוי ההחלטה. יצוין כי
6 במסגרת הבקשה מבוקש להכיר בתושבות של המבקש לצורכי
7 טיפולים רפואיים בלבד (ולא לצורך קבלת קצבאות), כך שאין זה
8 נכון כי קיימת זהות בין הסעד הזמני המבוקש בבקשה לבין זה
9 המבוקש במסגרת התביעה.

10 כאשר הטענה היא כי העדר קבלת הטיפול הרפואי עלול לסכן את
11 חייו של המבקש, כובד המשקל צריך להיות ב"מאזן הנוחות". לכן,
12 עיקר השאלה היא האם הוכח כי עלול להיגרם למבקש נזק שלא
13 ניתן לתיקון בפיצוי כספי כתוצאה מאי מתן הסעד המבוקש.

14 מבחינת המשיב, ברור שהנזק כתוצאה מקבלת הבקשה הוא נזק
15 כספי בלבד, קרי, אם תדחה התביעה וייקבע כי המבקש אינו תושב
16 ישראל, ייווצר חוב שניתן יהיה לגבות בעתיד מהמבקש, כולל דרך
17 קיזוז מקצבאות, אם הוא יהיה בעתיד תושב ישראל.

18 הנזק המהותי שיכול להיגרם, ואשר לא ניתן לפיצוי כספי, הוא זה
19 שעלול להיגרם לבריאות המבקש שאף עלול לסכן את חייו.

20 במסגרת הבקשה והתצהיר שצורף לה נאמר כי המבקש מקבל
21 טיפול כימותרפי, ואי קבלתו עלול לסכן את חייו.

22 מן האישור מטעם המחלקה האונקולוגית בבית החולים תל
23 השומר, בה מטופל המבקש, עולה תמונה שונה. אנו מאמינים
24 שהשוני נובע מטעות ואי הבנה ולא עקב חוסר ניקיון כפיים של
25 המבקש.

26 המבקש סיים לקבל סידרה של טיפולים בכימותרפיה ביום
27 22.11.17. הוא עתיד לעבור בדיקת CT כדי לברר את התגובה
28 לטיפול, כאשר בהתאם לכך ייקבע המשך טיפול כפי שהוא קיבל
29 או טיפול כימותרפי אחר. באשר לאפשרות לקבל את הטיפול נאמר
30 באישור הרפואי – שלא נסתר כלל- כי המבקש לא יוכל לקבל
31 טיפול כלשהו ללא התחייבות הקופה או ללא תשלום עצמי מראש,
32 וכי לא ניתן לקבל טיפול על סמך חתימת התחייבות בלבד.

33 בהתאם לאישור כאמור אכן עולה כי קיים סיכון ממשי לבריאותו
34 של המבקש עקב הפסקת הטיפול, שהוא לא יכול לממן באופן
35 פרטי. כנגד, הנזק אשר עלול להיגרם למשיב אם יינתן הצו הוא
36 כספי בלבד. לכן, מאזן ההסתברות נוטה באופן בולט לזכות
37 המבקש.

לסיכום

38 בהתחשב בראיות לכאוריות ובעיקר במאזן הנוחות, אנו קובעים כי
39 יש לראות במבקש תושב לצורך קבלת ביטוח רפואי בלבד עד
40 למתן פסק דין בתיק העיקרי".
41

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 2208-06-17

10. לאחר שניתנה החלטה בבקשה לסעד זמני, והוגשו תצהירים של התובעים בצירוף מסמכים רבים, התקיים דיון לשמיעת הוכחות ביום 17.7.18. ב"כ הצדדים הגישו סיכומים (ב"כ הנתבע סיכמה בדיון וב"כ התובע עשתה זאת בכתב) והתיק הועבר להכרעה.
11. **עובדות**
- התובעים נשואים והורים לשלושה ילדים. הם עלו לארץ מגיאורגיה בשנת 2012. הבת הבכורה סטודנטית בגאורגיה ומתגוררת שם, הבן האמצעי משרת בצה"ל ביחידה קרבית, הבן הקטן (כיום בן 9) עלה עם ההורים אך לא למד בישראל, כי עקב הבעיות הרפואיות של אביו, ההורים לא היו מסוגלים לטפל בו והוא נשלח להתגורר עם הסבים בגיאורגיה.
- נודר סבל מהמחלה chondrosarcoma עוד בגיאורגיה, אך הוא היה במצב יציב. המחלה חזרה בישראל והוא נזקק לטיפול רפואי, והוא עבר שני ניתוחים בבודפשט בהונגריה.
- התובעים שכרו דירה בראשון לציון, בעלת שני חדרים, והוכיחו כי הם עשו חוזה שכירות ומשלמים ארנונה. לתובעים חשבון בנק בישראל.
- התובע לא עבד אף פעם בישראל. התובעת עובדת מזה כשנה בחנות בגדים. היקף העבודה של התובעת משתנה מאחר שהיא מלווה את בעלה בטיפוליו.
- התובע מטופל בארץ בבית החולים "תל השומר". עקב בעיות אורולוגיות כתוצאה מהמחלה, הומלץ לתובע להכניס קטטר כ-6 פעמים ביום, כי אם לא כן הכליות עלולות להיפגע. מדובר בטיפול אגרסיבי שהתובע לא היה מסוגל לשאת, ומכך הוא נכנס לדיכאון, כפי שעלה מעדות התובעת, שהייתה אמינה עליי (ע' 22 לפרוטוקול הדיון).
- התובע קיבל המלצה של טיפול אלטרנטיבי (מרחצאות מרפא) בגיאורגיה, טיפול שעזר לתפקוד התקין של הכליות.
- בהתאם לדו"ח כניסות ויציאות של התובעים, בשנים 2013-2016 הם שהו מרבית הימים מחוץ לישראל. בשנת 2015 הם היו 248 ימים בחו"ל ובשנת 2016, 236 ימים בחו"ל.
- התובעים אינם דוברי עברית והעידו בבית הדין בעזרת מתורגמן.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 2208-06-17

12.

המסגרת הנורמטיבית לקביעת "תושבות"

1 המבחן שנקבע בהלכה הפסוקה לקביעת תושבותו של אדם לצורך זכויות מכוח החוק הוא
 2 מבחן "מרכז החיים", הנבדק לפי "מירב הזיקות" (עב"ל (ארצי) 83/06 ג'אן טייץ - המוסד
 3 לביטוח לאומי, 2.6.09, להלן: עניין טייץ). למבחן זה שני פנים - ההיבט האובייקטיבי, הבוחן
 4 היכן מצויות מירב הזיקות של האדם מבחינה פיזית, וההיבט הסובייקטיבי, הבוחן מה
 5 הייתה כוונתו של האדם והיכן הוא רואה את מרכז חייו - להבדיל משהות ארעית או זמנית
 6 (עב"ל (ארצי) 386/99 אילנה דונייבסקי - המוסד לביטוח לאומי, פד"ע לו 696 (2002); עב"ל
 7 (ארצי) 363/09 עבדאללה חנין צלאח עזה - המוסד לביטוח לאומי (13.3.11); (להלן: עניין
 8 עזה).

9
 10
 11
 12 על מנת להגיע למסקנה עובדתית בדבר "מרכז החיים" ו"מירב הזיקות" יש לבחון את כלל
 13 הנסיבות העובדתיות. ביניהן ניתן למנות את הנסיבות הבאות: זמן שהייה בישראל בתקופה
 14 הרלוונטית, קיומם של נכסים בישראל, מקום המגורים הפיזי, המקום בו מתגוררת משפחתו
 15 של האדם ובו לומדים ילדיו, אופי המגורים, קשרים קהילתיים וחברתיים, מקום העיסוק
 16 וההשתכרות, מקום האינטרסים הכלכליים, מקום פעילותו או חברותו של האדם בארגונים
 17 או מוסדות, מצגים של האדם עצמו אשר יש בהם כדי ללמד על כוונותיו, ומטרת שהייה
 18 מחוץ לישראל (כדוגמא – במקרים של לימודים, ריפוי או עבודה מטעם מעסיק ישראלי).
 19 בנוסף לכך, ובעת יישום המבחנים, יש לקחת בחשבון את מהותה של הזכות הנדונה
 20 ותכליותיה (ראו -עניין יחיאל; עניין עזה). זאת, כאשר "בחשבון סופי תקבע הזיקה למעשה;
 21 זיקה שלא יהא בה מהזמניות או מהארעיות, וזיקה שיש בה להוכיח ראיית מקום שבתחום
 22 ישראל, כמקום ש'בו הוא חי', ש'זה ביתו'" (דב"ע (ארצי) מה/04-73 עיאדה סנוקה - המוסד
 23 לביטוח לאומי, פד"ע יז 79 (1985)).

24
 25 ההתפתחויות בעולם וקלות הניידות בין המדינות גרמו לשינוי בתפיסה (והגמשת הדרישות
 26 לקביעת "תושבות"), כאשר היום הבחינה צריכה להיעשות עת נותנים את הדעת לסגנון החיים
 27 המשתנה ולאופי המשתנה של "תושבות" בהתאם לגיל המבוטח. סיכמה את הדברים
 28 השופטת נילי ארד (כתוארה אז) בענין נוסייבה (עב"ל (ארצי) 1465/04 האלה נוסייבה –
 29 המוסד לביטוח לאומי, 18.5.06):

30 "בשנים האחרונות הוגמשה דרישת התושבות כתנאי לקבלת
 31 קצבת זקנה. מגמה זו של גמישות באה לידי ביטוי בפסק הדין
 32 בעניין נעמי דויד, בו עמדה חברתי סגנית הנשיא אלישבע ברק-
 33 אוסוסקין על כך ש'סגנון החיים משתנה. הניידות גוברת. יש
 34 להתחשב בכך, בעיקר כאשר מדובר בביטחון סוציאלי ובמישנה
 35 עוצמה כאשר מדובר בקצבת זקנה. רבים נודדים מארצם בגיל
 36 מבוגר מסיבות שונות... אין הגדרה ברורה לתושבות. יש להגדירה
 37 על פי התכלית. תכלית קצבת הזקנה היא לתמוך במי שהגיע לגיל
 38 מבוגר'. ובהמשך: 'הנה כי כן, לאור שינוי העתים יש להגמיש גם

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 2208-06-17

1 את דרישת התושבות לעניין זכויות מתחום המשפט הסוציאלי
2 ובעיקר באשר לקצבת זקנה (עב"ל (ארצי) 273/03 דוידי - המוסד
3 לביטוח לאומי, ניתן ביום 27.6.2004; וראו גם בג"ץ חלמיש,
4 לעיל).
5

13. דיון והכרעה

6
7
8
9 המקרה של התובעים אינו מקרה פשוט. מדובר בזוג בגיל צעיר יחסית שהגיע לארץ במסגרת
10 חוק השבות, והתוכניות שלו להיקלט בארץ, למצוא פרנסה ולהשתלב חברתית השתבשו עקב
11 מחלתו של התובע, שנאלץ לעבור בדיקות וטיפולים – כולל כימותרפיה. הם שכרו דירה
12 והתכוונו לשלוח את בנם הקטן למסגרות חינוכיות בישראל, אך גם תוכנית זו השתבשה,
13 מאחר שהילד "נגרר" לטיפולים רפואיים של האב, והתובעים לא היו פנויים לטפל בו, כך
14 שלפחות עד שנת הלימודים הנוכחית, הוא לא למד בפועל בישראל, חזר לגאורגיה והתגורר
15 עם סבתו.

16
17 הוכח כי התובע עבר ניתוח בהונגריה, בהמלצת המחלקה המטפלת בו בתל השומר.

18
19 בהתאם להלכות שהוזכרו לעיל, אם היה מוכח כי הסיבה להיעדרויות מן הארץ הן סיבות
20 רפואיות סבירות (הגם שייתכן כי בארץ ניתן לקבל טיפול אחר) לא היינו רואים שהתובעים
21 שינו את מרכז חייהם למקום שבו בוצע הטיפול הרפואי – אלה נסיבות שמצדיקות לחרוג מן
22 הספירה המתמטית של ימי שהיה בארץ לעומת שהיה בחו"ל.
23 ואולם, במקרה של התובעים לא הוכח כי היו נסיבות רפואיות (טיפולים או כדומה) בחו"ל
24 אשר הצדיקו את היעדרותם מן הארץ תקופות ארוכות שעולות על מחצית ימי השנה.

25
26 כך, אם התובע עבר ניתוח בנובמבר 2014 בהונגריה, ייתכן כי יש בכך כדי להשליך על
27 האפשרות לחזור לארץ (אם זה מרכז חייו) בתחילת שנת 2015, אך ללא ספק אין לכך השלכה
28 על ימי שהיה בשנת 2016, שנה שבה התובע שהה בחו"ל 236 ימים.
29 באותה שנה עבר התובע טיפולים של מרחצאות מרפא בגאורגיה. אין אנו נדרשים לסבירות
30 הטיפול לעומת הטיפול שניתן לקבל בארץ, ואנו סבורים כי אם התובע בחר בכך, יש הצדקה
31 (ואני מאחלת לתובע רפואה שלמה ממחלתו).

32
33 אולם, לא הובא מסמך המוכיח כי בימי היעדרותם של התובעים מן הארץ בשנים 2016-2017
34 התובע קיבל אותם טיפולים, הנדרשים לרפא את ליקויו או לשפר את מצבו הרפואי.
35

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 2208-06-17

1 מן האישור שהוגש מטעם המוסד המטפל עולה כי אורך הטיפולים בין 14 ל-20 ימים, כאשר
2 ניתן לחזור על הסדרה ומומלץ לעשות זאת. כך שאין כל הצדקה לשהייה מחוץ לישראל,
3 כמרכז החיים של התובעים, במשך 236 ימים בשנת 2016.
4 אף אם צודקת ב"כ התובעים בכך שהנטל הראיתי להוכיח שהתובעים אינם תושבים הוטל
5 על הנתבע, יש במספר כה גדול של ימי שהייה בחו"ל ראשית ראייה לשינוי מרכז החיים, כדי
6 להעביר את הנטל אל התובעים.

7
8 לכן, אני בדעה כי התובעים לא היו תושבי ישראל במהלך השנים 2016-2017.
9 נציין שוב, כפי שנאמר במהלך הדיון, כי קביעת התושבות אינה סופית וניתן להגיש בקשה
10 חדשה (ולמלא "שאלון תושבות") בהשתנות הנסיבות.
11 במקרה של התובעים, ניתן לעשות זאת בנוגע לשנת 2018, אם בנם הקטן החל את לימודיו
12 בבית ספר כאן, אם התובעים שוהים רוב ימי השנה בישראל, ובמידה והתובעת ממשיכה
13 בעבודה באופן סדיר.

14. סיכום

15
16
17 נוכח האמור לעיל, אני **דוחה** את תביעת התובעים כנגד החלטת הנתבע שלא לראות בהם
18 "תושבים".

19
20 כמקובל בהליכים של ביטחון סוציאלי, אין צו להוצאות.

21
22 15. לצדדים זכות ערעור על פסק הדין לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים תוך 30 יום מקבלתו.

23
24 **ניתן היום, 10 אוקטובר 2018, א' חשון תשע"ט, בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.**

25
26

עידית איצקוביץ, שופטת

27
28

